

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Apare odată pe săptămână sub direcția și editura „SOLIDARITĂȚII” asociația institutelor financiare române
Redacția și administrația: Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 38 (edificiul Băncii Agrare S. A. Priv. Cluj).

Membrii asociațiunii „SOLIDARITATEA”, sunt:

Agricola (Hunedoara), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Agrară, Soc. An. privilegiată Cluj, Banca Centrală pentru Industrie și comerț Cluj, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Cămpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chisetetiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Cluj), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Grănițerul Bănățan, (Mehadia) Insoțirea de credit (Veștem), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Alba-Iulia), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Sângiorgiu), Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiăna, Olteana, Oraviciăna, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Secășana, Selăgeana, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voiteana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgneana, Zorile.

<p>ABONAMENTUL PE 1 AN LEI 120. — PE 1/2 AN LEI 60. NUMĂRUL 2-50 LEI.</p>	<p>COMITETUL DE REDACȚIE: Dom. RAȚIU, Ion I. LĂPĚDATU și Const. POPP Redactor responsabil: Vasile Vlaicu.</p>	<p>TAXA PENTRU INSERTIUNI: De fie-care cm ☐ 2 Lei. Bilanțurile după tarif special.</p>
---	---	---

SUMARUL:

Câteva observări la lichidarea cu Ungaria. — Comentarii la urcarea leului. — Legăturile poștale cu Ungaria.

Ordonanțe. — Cronica săptămânei. — Bursa.

Câteva observări la lichidarea cu Ungaria. *)

Ratificarea Tratatului de Pace dela Trianon din partea Corpurilor Legiuitoare Române și anume din partea Senatului în ședința dela 17 August 1920 cu 68 voturi contra 1, apoi și din partea Adunării Deputaților în ședința dela 26 August 1920 cu 134 voturi contra 20, ratificare promulgată ca Lege în „Monitorul Oficial” Nr. 136 din 21 Septembrie 1920, a dat și marelui public prilejul, să combineze tot felul de comentarii asupra dezvoltării unor relațiuni politice și economice noi pentru viitor între Țara Românească și Statul vecin, care este Ungaria de astăzi. Când zicem marele public, vom înțelege miile și poate milioanele de individualități economice, persoane fizice și morale, cari au diferite interese d recte, interese proprii ale lor, nesugestionate, ci numai încurcate de presă, interese, cari până în Octombrie 1918 erau parte interese comune, parte in-

*) Conferința Dlui Vasile Vlaicu la șezătoarea literară a soc. «Colegialitatea», 7. Noembrie 1920. la «Camera de Comerț și Industrie din Cluj». Deși sunt aproape doi ani, de când redactorul nostru a ținut această conferință, o găsim totuși de actualitate și în unele privințe confirmată prin evenimentele, ce au urmat.

terese contrare și chiar inamice cu interesele localizate prin războiul mondial pe teritoriul noului stat ungar. Cu privire la aceste interese s'a pus la ordinea zilei chestiunea lichidării cu Ungaria.

Tratând această temă într'o șezătoare literară a societății funcționarilor români din Cluj „Colegialitatea” asociație, care are menirea să întrunească puterile cele mai bune ale funcționarilor români de bancă, comerciali și industriali de aici, cred, că nu pot greși nici contra cerințelor de actualitate a temei, nici contra interesului public al economiei naționale românești.

Suntem datori însă a abandona ori-ce pasiune politică, să ne ferim de orice sugestie a masselor, cari au fost încăierate în marele conflict al războiului mondial, fie sugestie centralistă, fie sugestie antantistă și să vedem, cum ni se prezintă lucrurile din punctul de vedere al unui privitor absolut desinteresat, care a văzut și încăierarea și acum azistă și la descurcarea generală, inițiată prin Tratatul de Pace.

Și, ca să nu ne perdem în labirintul dispozițiilor Tratatului de Pace, ar fi bine să ne precizăm dela început anumite chestiuni, ca idei călăuzitoare și să cercăm clarificările, ce ni le dă Tratatul de Pace la aceste chestiuni.

Vom pune întrebarea de-a dreptul: „Este posibilă o lichidare cu Ungaria, da sau nu? Se poate face aceasta, da, sau nu?”

A doua întrebare: Este posibilă oare și dintr-o parte și dintr-alta activarea unor relațiuni pașnice, de bună vecinătate politică și economică între România și Ungaria? Da, sau nu?

În baza Tratatului de Pace dela Trianon îmi iau voie a susține teza, că orice lichidare între România și Ungaria fiind absolut imposibilă, activarea legăturilor pașnice de bună vecinătate politică și economică sunt deplin garantate. Și, dacă doriți, voi inversa teza, pentru a arăta, că chiar din cauza, că activarea unor relațiuni pașnice de bună vecinătate între Ungaria și România este și posibilă și garantată, orice lichidare între aceste două state este imposibilă. Adecă lichidarea exclude împăciuirea și invers.

Am pus întrebarea: Este posibilă oare o lichidare între România și Ungaria, da, sau nu?

Vom proceda cu două feluri de argumentație: directă și indirectă. Mai întâi în general, apoi în aceeași manieră de argumentație pe amănunte, pentru ca să arătăm, că nu este posibilă nici un fel de lichidare între România și Ungaria.

În general asupra moștenirii rămase dela vechea Ungarie, ar fi natural să se împărțească prin lichidare 6 moștenitori și anume:

Austria cea nouă,
Ungaria cea nouă,
Italia,
Jugoslavia,
România și
Cehoslovacia.

Și tot atât de firesc ar fi, ca toți acești erezi, ca niște moștenitori de bună înțelegere, să închidă ușile, pentru-ca să se lichideze între sine, fără alți intermediari. Căci, în momentul, când un intermediar, un avocat, pășește între erezii legali competenți, lichidarea moștenirii devine proces, al cărui rezultat abia se mai găsește în intențiunile erezilor. Dar mai rău este, când intervin mai mulți intermediari la lichidare. Cazul nostru e și mai grav; lichidarea rămășițelor fostei Ungarii între cei 6 moștenitori pomeniți mai sus, este și mai frustrată. Căci între acești 6 moștenitori intervin alți 18 intermediari, cari declară dela început, că singurii ei vor trebui satisfăcuți mai întâi și mai înainte de toate. Ei mai declară a fi cu toții de acord, că din această ereditate nu pot fi satisfăcuți. La lichidarea, care ar trebui să se facă între România, Cehoslovacia, Jugoslavia, Austria, Ungaria și Italia, intervin solidare, ca state intermediare: Statele Unite Nord-Americane, Canada, Austria, Zelandă-Nouă, Uniunea Sud-Africană, India, Anglia, Franța, Japonia, China, Belgia, Cuba, Grecia, Nicaragua, Panama Portugalia și Siamul, Puterile Aliate și asociate, cari nu sunt interesate direct la lichidarea rămășițelor Ungariei, cel puțin nu în măsura, în care sunt interesate celelalte 6 State, zise direct moștenitoare. Aceste 18 State indirect interesate înțeleg a-și valida un fel de drept de prioritate la lichidare și ele declară, iar Ungaria recunoaște, că:

Ungaria și aliații ei sunt răspunzători, pentru-că le-au cauzat toate pierderile și toate pagubele suferite de guvernele aliatare și asociate și de naționalii lor, caurmăre a războiului, care le-a fost impus de agresiunea Austro-Ungariei. Dar totodată guvernele aliatare și asociate recunosc, că resursele Ungariei nu sunt în destulitate pentru de a asigura reparațiunea completă a tuturor acestor pagube și a tuturor acestor pierderi, dar ele cu toate acestea cer și Ungaria își ia angajamentul, ca să repare toate pagubele cauzate fiscăreia din Puterile Aliate și Asociate. (Articolul 161 și 162).

Așadară la lichidarea Ungariei în general se va avea în vedere, că sunt de reparat mai întâi despăgubirile pe seama tuturor aliaților și asociațiilor, apoi ce mai rămâne, va fi obiectivul lichidării propriu zise

Atunci nu mai e nici o greutate să calculăm, ce mai primesc dela lichidare cei 6 moștenitori direcți, pomeniți, între cari și România și Ungaria. În general se poate spune, că, dacă la o lichidare nu se poate satisface complet nici prima pretensiune, ceilalți creditori nu vor mai căpăta nimic. Așadară întrebăm, ce fel de lichidare mai poate avea loc între România și Ungaria, dacă este exclus, ca acești erezi legali direcți să poată primi ceva. Practica vieții a dovedit de atâtea ori, că moștenitorii, numai de frica nevinovatelor impozite asupra moștenirii, nu mai fac absolut nici o lichidare. Dar în viața de toate zilele a particularilor, când moștenitorii știu prea bine, că pasivile răposatului întrec activile, atunci nici unul nu mai vrea să știe de lichidare. Lichidarea devine imposibilă, fiind iluzorie și păgubitoare.

Dar, să urmărim o altă ordine de idei și să avem în vedere, că diferendul, care a fost între România și Ungaria n'a fost un duel, sau mai eufemistic zis: n'a fost un duet și nici măcar sextet, ci a fost un concert uriaș cu milioane de musicanți, cu tot felul de instrumente muzicale: tunuri, mitraliere etc., prin urmare a fost așa ceva ca un fotbal-match formal, a fost cu un cuvânt: un război mondial, în cadrul căruia diferendul României cu Ungaria poate fi contemplat ca un incident de teren în mijlocul conflictului mondial. Pasiunea războinică, atârțată dintr-o parte, s'a potențat la extrem în rândurile părții contrare și așa s'a dat cel mai grandios spectacol de război mondial și ne întrebăm:

În beneficiul cui s'a dat acest spectacol?

De sigur, că nu în profitul luptătorilor, ci mai mult pentru satisfacția tribunei spectatorilor, tribuna plină de liferanți de război în toate țările beligerante. Acești spectatori de pe tribuna războiului mondial se pot considera deplin satisfăcuți prin beneficiile realizate din acest debușeu mondial, din diversele livrări în masă, de materiale de război. Ei nu vor avea decât regrete sincere și adânci pentru terminarea grandiosului spectacol. Ajunși la lichidare, aceștia ar putea zice vorba Moșului: „Paguba, ca paguba...“ Dar beligeranții, înșiși, odată incendiați, au ars până

la pământ, și ce ar fi fost de lichidat, a trecut de mult în buzunarele liferanților de război.

Așadară ce fel de jar și cenușe să mai lichidize beligranții după acest incendiu mondial, care nu s'a putut localiza, nici stinge, ci a consumat toate bunurile deopotrivă și ale învingătorilor și ale învingătorilor?

Se vor mai lichida oare tăciunii și cenușa materiei, sau poate *ruinele sufletești, lenea, specula și bolșevismul?*

Ce vor mai putea primi beligranții din această lichidare, nu este chiar greu de socotit: un zero repartizat pe procente, după beneficiul întreg s'a ascuns de mult în cămara speculanților sedentari din toate țările. Lichidarea nu se mai poate face deci, lipsind obiectivele de lichidat.

S'ar zice, că *tot începutul este greu*. Dar de astădată dictonul nemțesc devine inexact. Căci nu toate începuturile sunt deopotrivă de grele. Bunăoară începutul unui război, cu toată greutatea lui, se dovedește a fi fost mai ușor decât începutul păcii și gradațiunile greutăților începuturilor pot fi tot atât de numeroase cât și numărul lucrărilor începute. Căci să ne întrebăm numai: *Când se va începe pacea: înainte de lichidare ori după lichidare? Ori doară pacea se începe simultan, deodată cu lichidarea?* Premergând începerea stărilor de pace, lichidarea devine de prisos, dar și iluzorie. Punând în program mai întâi lichidarea și apoi începerea stărilor de pace, aceasta însemnează declararea unui nou război, după ce o lichidare definitivă și satisfăcătoare nu se poate face cu arma în mână. Pe calea aceasta ajungem la argumentația indirectă.

Să presupunem, că lichidarea este posibilă între România și Ungaria astfel, că cei 18 intermediari să fie *deplin și complet reparați*. Și admitând posibilitatea lichidării între România și Ungaria, să presupunem, că ea trebuie să aibă un sfârșit și un rezultat, deoarece o lichidare fără sfârșit și fără rezultat nu poate aparține intențiilor reciproce. Va trebui atunci să admitem, că rezultatul nu poate fi decât de două feluri, în două eventualități: Ori că România este creditoare Ungariei în urma soldului activ al lichidării, ori că România este debitoare, în urma soldului debitor. Să admitem apoi că calculațiunea acestui rezultat nu durează mai mult decât termenul cavaleresc de 48 o.e. Rămâne să mai vedem, dacă este sau nu este în interesul României sau al Ungariei, ca acest rezultat fie activ, fie pasiv să se achite, fie pe cale financiară, fie pe cale de compensațiuni și în fine să vedem, dacă achitarea rezultatului lichidării este în marginile posibilităților fizice. În general, finalizarea actului de lichidare ar urma să se facă prin diverse livrări de produse în compensațiunea soldului. Aici amenință pericoul, că sal-

dul creditor al unui stat să devină baza sigură pentru dezvoltarea unui bilanț comercial pasiv. Așa de es. România, care în trecut a avut totdeauna un bilanț comercial activ înainte de război, va stăruia ea cu toată puterea și în mod sistematic, ca bilanțul ei comercial activ să devină un bilanț pasiv deschizând porțile largi pentru un import nelimitat din Ungaria? De sigur, România în cazul acesta ar împiedica cu toate mijloacele posibile finalizarea actului de lichidare definitivă, sau cel puțin nu o va forța.

Dar dacă soldul bilanțului de lichidare a României cu Ungaria va fi pasiv? Am presupus, că rămâne ceva rezultat de lichidat, după escontențarea tuturor aliaților. Ei bine, natural că atunci situația Ungariei trebuie să fie activă și intervin aceleași interese economice din partea Ungariei, cari le am văzut pe partea României, presupusă cu soldul creditor: ceea-ce însemnează *trăgănarea infinită a lichidării faptice*, o lichidare, pe care părțile nu au nici un interes să o finalizeze, ba chiar o lichidare imposibilă. Mai rămâne de văzut, dacă de fapt sunt date și posibilitățile fizice pentru finalizarea actului de lichidare prin escontențarea finală reciprocă, căci se poate naște întrebarea:

Dar dacă se vor ivi în mod natural pedeci insurmontabile, ori dacă, ce e mai rău, sunt create chiar prin Tratatul de Pace astfel de pedeci în calea lichidării?

România, după normele prevăzute pentru lichidarea datoriilor particulare, ar avea să intervină cu Tezaurul Țării, atât pentru escontențarea supușilor ei debitori față de supușii Ungariei, cât și pentru escontențarea supușilor ei creditori față de supușii Ungariei. În ce chip și când își va încasa Tezaurul României pretensiunile sale, fie dela proprii cetățeni fie dela cetățenii Ungariei, asta e grija Statului. Să presupunem acum, prin argumentație indirectă, că un guvern al României ar depune într-o zi la Corpurile Legiuitoare un proiect de lege, prin care se monopolizează, se etatizează relațiile de credit între proprii cetățeni astfel, că toată Țara Românească se împarte în două tabere: a creditorilor și a debitorilor, Tezaurul este îndatorat să escontenteze pe toți creditorii, avansând sumele necesare, pe cari urmează să le incaseze ulterior dela proprii cetățeni din tabăra debitorilor. Ideea aceasta o sugerează Tratatul de Pace în partea VIII cu Oficiile de verificare și compensare, cu deosebirea, că executiva e completată prin angajarea în această horă și a cetățenilor unui stat străin. Resultatul ar fi o minune ne mai văzută: că din 17—18 milioane de locuitori ai României nu s'ar găsi nici un singur creditor prin intermediul Tezaurului Public. Budgetul Țării, încărcat cu o sarcină necunoscută și nebalansată decât cu o minimă speranță de venituri dubioase dela niște

debitori, poate insolvabili prin obicei, dar de sigur insolvabili, când Statul abandonează Codicele civil și Codicele de Comerț, nu mai oferă nici o forță atractivă pentru creditorii pasionați ai Tezaurului Public. S'ar mobiliza poate câteva milioane de portărei, ca să se execute pe sine înșiși? Etatzarea lichidării cetățenilor între sine este o imposibilitate, chiar când s'ar face numai pe teritoriul uneia și aceleiași țări, dar între cetățenii duor state vecine cum e Ungaria și România.

Din toate acestea considerații generale iese ca stabilită concluzia, că o lichidare între România și Ungaria este imposibilă, pentru-că este lipsită de obiective, este încărcată cu pedeci insurmontabile, este interminabilă și contrară cu interesele financiare și economice ale celor două țări.

Așa ajungem la partea a doua a tezei noastre, prin care voim să arătăm, că tot ceea ce se poate face, dar ceea ce se va și face între România și Ungaria, este activarea unor relațiuni pașnice de bună vecinătate, cu toate mijloacele reciprocității loiale.

Dar când aceasta? Și aici sunt pedeci, însă nu sunt imposibile de delăturat. Să le luăm pe rând. Până când strigătele dela Budapesta către România sunt: „*Nem nem, soha!*“, reciprocitatea este perfectă, deoarece vâlile și munții Ardealului răspund în ecou prelungit și repetit până la Nistru și până la Marea Neagră aceleși cuvinte: „*Nu, nu, nu, . . . nici odată!*“ Cum strigă copilul prostuț, către pădure, așa răspunde pădurea, ecou fidel al undelor sonore, neluând seamă de supărarea și furia copilului, care strigă, ce nu-i place. Dar ca și păstorașul, care nu cunoaștea rostul ecoului, tot astfel și ungrul dela Budapesta, mai curând, sau mai târziu vor ajunge la aprecierea acestui fenomen fizic și vor putea face chiar proba contrară strigând ecoului din pădure lucruri mai plăcute de ex. „*Da, da, da!*“ când vor vedea, că ecoul răspunde fidel „*Da, da, da . . .*“

Situația actuală dintre România și Ungaria mai are însă și o latură tragică și una politică.

Partea tragică zace în firea rasei maghiare de *răsbunare nebunescă* Păstorul lui Petöfi, care și-a răsbunat moartea miresei lui cu ciomagul în capul măgarului, pe care călărea, nu este numai tipul idealizat al Ungurului, ci este un tip real. Ca să nu ne orientăm după poezii în aprecierea acestei calități a ungrilor, o înșușire specifică rasei, Vă recomand să luați cronică ziarelor ungurești d'n anul 1913 și veți găsi în realitate un alt caz mai caracteristic și mai tragic, absolut real și dovedit ca inherent firei ungurești de răsbunarea exaltată. Nu este aceasta răsbunarea sângelui din Corsica sau Montenegro, ci este o răsbunare specifică, modelă la Hongroise,

În satul Nagyhöflány din comitatul Sopron un fecior gata de însurătoare și chiar înaintea cununiei

lui, a fost tratat în ultimul moment cu refuz din partea miresei și a socrilor mici.

Ei bine, o rușine atât de mare el nu o putea suferi fără răsbunare. S'a pus pe lucru. A venit la Budapesta, și-a cumpărat câteva slăniși bune și mari, apoi pâne destulă cam pe o lună, și-a mai cumpărat o pușcă, acasă mai avea alte două, și-a luat muniție destulă dela firma Zubek, fiind intradevăr și vânător și bun țințaș. S'a întors în satul lui, s'a suit în turnul bisericii și s'a instalat acolo, răsbândind groaza și moartea în satul întreg unde zăria vre-o ființă, mișcându-se pe ulițele satului, ori spre biserică. Acest singur om a ținut în teroare satul, județul și țara întreagă cam două săptămâni și din când în când mai slobozia focuri de armă, chiar și când satul era absolut liniștit, vezi Doamne, ca să știe lumea, că nu doarme răsbunarea din turnul bisericii, ci mai are muniție destulă. S'au alarmat în sfârși de acest caz toate autoritățile și a trebuit să intervină Ministerul de războiu să facă aceea, ce celelalte autorități erau incapabile să facă: să de jos din turnul bisericii pe criminalul aprins de răsbunarea oarbă, pe feciorul tratat cu corfă din partea miresei. S'a dat ordin unei baterii de artilerie de câmp să pună capăt acestor crime, cu turnul ori fără turnul bisericii. După primele salve de baterie, feciorul nostru s'a muiat și s'a îndurat a se da jos din turnul bisericii și tragedia e luat sfârșit. S'a zis despre el, că era nebun. Bine, bine, nebunia, ca nebunia, dar gloanțele lui nimeriau fără greș. Nu nărul jertfelor a fost considerabil până ce s'a potolit această furie hunică.

Pe cât e de caracteristică această răsbunare tipic ungurească, pe atât este de adevărată tragedia și astăzi o putem vedea repetându-se în stil mare din turnul cel mare al țării ungurești, din Budapesta. Feciorul răsbunător este simplu înlocuit cu mulțimea sinucuriștilor vieței politice ungurești, câteva mii de Pierde-Vară, cari și până acum au trăit tot numai din exploatarea șovinismului de rasă, acompaniați de mulțimea elementelor de căpătuială și necăpătuite, fiind necăpătuibile, elemente, pentru cari bastonada nu este ac de cojoc, fiind că necăpătuși, nu au cojoc.

Turnul bisericii Ungariei ar trebui curățit de aceste elemente, Budapesta ar trebui evacuată de toți acești frunzănbuză plasându-se în provincie și dându-li se cojoace, apoi se va găsi ac și de cojocul lor, când tragedia va putea lua sfârșit. Dar aceasta este o chestie familiară internă pentru Ungaria, care va trebui să se tranșeze mai curând sau mai târziu, la tot cazul mai înainte de a se putea începe ori-ce relațiuni pașnice între România și Ungaria. Cu cât mai târziu, cu atât mai rău pentru ei. Noi mai putem aștepta.

Mai este însă și o pedecă de natură politică

atât în Ungaria, cât și în România, iredentismul unguresc Anume Ungaria își menține la interne și oficial și neoficial întreg organismul de stat pentru teritoriile detașate. Face iridentă față. Aceste teritorii sunt considerate vreme'nic ocupate de trupe străine și trebuiesc administrate din partea guvernului din Budapesta prin autoritățile evacuate și plasate în Budapesta. Ne lipsesc Monitoarele Oficiale ungurești dela retragerea trupelor române din Budapesta, dar nu avem nici un motiv să presupunem, că guvernul din Budapesta a încetat un singur moment să administreze în *contumacie* Ardealul, cel puțin pe hârtie, dacă nu prin agenții plasați de ei în Ardeal și din cari unii și alții au fost evacuați preste graniță. Această administrație, în „*contumaciam*” dela Budapesta asupra Ardealului pentru noi este ridicolă, dar pentru ei este păgubi-toare. Aceasta ține sufletul în iridentă ungurească, dar după ratificarea tratatului de pace, va înceta poate și de pe hârtie administrația ungurească în Ardeal.

Pedecă cea mai grea e, că Ungaria de astăzi nu-și găsește echilibrul politic pierdut. Nu-și găsește încă forma brillantă istorică pentru satisfacerea orgoliului lor național în actuala așezarea a lucrurilor, care este definitivă

Dar nici aceasta nu este o pedecă imposibilă de înlăturat. Se vor găsi în istoria ungurească destule evenimente înșiruite pe firul roșu al tendințelor naționale ungurești către *independența Ungariei*, independență, care abia prin războiul mondial și abia prin tratatul de pace dela Trianon și a găsit satisfacția deplină. Independența statului ungar actual nu este numai garantată, ci este chiar impusă prin toate puterile semnate. Istoria Ungariei primește azi drept cadoul cel mai brillant: independența națională, cadoul cel mai prețios, ce se poate da unei țări și este aproape verosimil, că se vor mai găsi în Ungaria destui istoriografi să înregistreze în Istoria Ungariei acest eveniment, destul de scump plătit și se vor mai găsi destui politicieni, cari să edifice și să păstreze independența Ungariei actuale, preferindu-o la tot cazul față de o integritate a iobăgiei lor naționale milenare, care a fost o aservire de lachei ai curților domnitoare străine, când ici, când colo. Acest echilibru istoric trebuie să și-l găsească mai întâi Ungaria actuală și nu are decât să-și deschidă ochii, pentru ca să-l vadă. Așa fiind, țărișoara lor astăzi liberă și independentă, nu se va găsi un patriot ungar, care să jertfească independența țării pentru chimera restituțiunii integrale a sclăvirei lor milenare. Politica utopiei ungurești adusă până la absurd și distrusă complet, va putea face loc unei politici bazate pe realități.

Spectrul celor 13 martiri dela Arad, martirii independenței ungurești, va reveni în fiecare an în

luna lui Octomvrie și va fi în stare să capaciteze încet încet pe toți șoviniiștii integraliști, cari ar mai încerca să subjuge independența Ungariei unei noi sclăvii milenare de dualism sau protectorat străin. Încă n-a dispărut din casele cetățenilor Ungariei actuale tabloul celor 13 martiri dela Arad, încă nu s'a sters serbarea națională ungurească dela 11 Octomvrie, aniversarea acestor martiri ai independenței Ungariei și cu toate acestea statua marelui erou al independenței ungurești, statua lui Petöfi, poetul independenței, este încă și azi profanată de epigonii lacheilor, cari sunt gata să vândă în ori-ce moment independența micii țărișoare a Ungariei de astăzi de dragul unei sclăvii politice și economice străine, chiar pe vecie, numai să fie integrală! Aceia cari cumpără Căile Ferate ungurești și alte monopoluri pe prețul ridicol al unei promisiuni, cum și aceia, cari vând mica țărișoară pe acest preț, se vor putea trezi în curând, că cumpărătorii nu s'au păcălit. Și atunci se mai întoarce ziua de 11 Octomvrie ziua martirilor independenței Ungariei și această zi va trebui prețuită în tocmai ca și independența țării lor mai presus de toate chimerele sclăvirei integrale. Și când toți ungurii vor fi pătrunși de avantajile independenței țării lor, atunci nu mai încapă în-doială, ca va fi sosit momentul, când România va putea începe relațiuni de bună vecinătate pașnică cu Ungaria, bineînțeles, că toti agenții iredentei ungurești plasați în Ardeal se vor mai lăsa de meseria lor, prea puțin onorată dela Budapesta. Revenirea ungarilor la realitate am putea-o stabili și după semne auzite, când veți auzi cântându se de toți unguri deșteptați, cântecul „*Gombház, hej! Ha leszakad, egy helyében ezer is akad!*” Ungaria actuală cât de mică, dacă se prețuește pe sine și își prețuește viața de stat independent, trăind în bună vecinătate bazată pe relații loiale de reciprocitate cu statele vecine, va câștiga *simpatia tuturor statelor vecine și porți deschise va găsi în toate statele lumii civilizate*. De fapt: „*Egy helyében ezer is akad!*”

(Sfârșitul va urma)

Comentarii la urcarea leului.

Ultimile fluctuațiuni ale leului în direcție ascendentă, au provocat tot felul de comentarii și explicațiuni.

Cele două mai importante puncte de vedere, cari au fost împărțite de majoritatea celor ce s'au rostit asupra acestui problem, s'au concretizat astfel:

1. Căutarea leilor pentru plata cerealelor exportabile a determinat urcarea cursului;
2. Ar fi vorba de o manevră menită să urce

artificial și trecător cursul leului spre a se putea achiziționa cerealele exportabile din România pentru o valoare cât mai redusă, de oarece, cu cât leul ar cota mai mult, cu atât costul cerealelor în lei scade și deci, în aceeași proporție, se reduce valuta foarte necesară la plata cerealelor.

O a treia părere predominantă este apoi aceea, care susține, că amândouă acestea cauze au determinat împreună urcarea, de care se preocupă toată lumea.

Se pare chiar, că această a treia părere este mai aproape de adevăr, întrucât dacă, pe deoparte, căutarea de lei din ultimul timp a fost reală, — nu-i mai puțin adevărat, pe altă parte, că și specula a avut un rol important și o influență simțitoare („Argus“)

Legăturile poștale cu Ungaria

În urma tratative'lor, ce au avut loc zilele trecute între reprezentanții poștei române și ungare, sau re-luat circulația coletelor poștale între România și Ungaria, conform convenției dela Portorose

Reprezentanții Ungariei, convinși de necesitatea reluării legăturilor poștale cu România, s'au arătat gata să facă toate concesiunile posibile. Din partea României bună voința și intențiunea reluării legăturilor poștale normale datează de mult, așa că la conferința recentă, nu s'a ivit nici o contradicere între reprezentanții celor două State.

Expedierea pachetelor poștale se va face prin Arad și Curtici.

Di Gavril Gal, secretorul poștei din Oradia-Mare pleacă în acest scop la Arad pentru a se înțelege cu direcțiunea vamei de acolo în chestiunea vămii coletelor, luând măsura vămii și nu pricinuiască prea mari întârzieri. D sa asigure, că circulația coletelor poștale cu Ungaria va fi luată în cel mai scurt timp posibil și nimeni nu se va plânge de neregularități.

Începând deci de la 1 August, a fost reluat traficul de colete poștale cu Ungaria și Jugostavia. În Ungaria se pot trimite pachete până la 20 kgr., iar în Jugo-Slavia numai până la 10 kgr. Pachetele trebuiesc să fie însoțite de două declarațiuni vamale și un fracht internațional. Pentru Ungaria valoarea declarată a pachetelor este nelimitată, iar pentru Jugoslavia nu se admit decât pachete cu valoare limitată la 1000 franci aur. Schimbul pachetelor se face: pentru Ungaria, prin Arad, iar pentru Jugoslavia prin stațiunea de frontieră Jimboea.

Colete poștale pentru Ungaria se primesc numai cu un permis special de export și o chitanță de la o autoritate vamală, făcând dovadă, că a plătit taxa

prescrisă. Cum însă în întreg Ardealul sunt numai patru oficii vamale centrale, în Cluj, Brașov, Sibiu și Tg. Mureș, cei ce vor să expedieze pachete în Ungaria trebuie să alerge la unul din aceste oficii, așa că pe lângă taxele de vamă mai trebuie să suporte și costisitoare cheltueli de călătorie, mai cu seamă, dacă trimitătorul locuiește în vre-o regiune mai îndepărtată de centrele vamale.

ORDONANȚE.

Nouă dispoziții la exportul de porci și vite cornute.

Constatându-se, că unii solicitanți pentru export de vite cornute, porci și berbeci nu predau în termen cota internă atribuită diferitelor orașe în raport cu nevoile semnalate și că din această cauză Ministerul nu mai poate avea siguranța unei bune aprovizionări, dl ministru V. Sassu a luat următoarele decizii:

Aprobări definitive pentru exportul de vite cornute, porci și berbeci nu se vor mai acorda cu începere dela publicarea prezentei decizii decât numai solicitanților cari vor vărsa, în prealabil la Cassa de depuneri și consemnațiuni, pe seama și la dispoziția acestui departament o garanție de: Lei 500 pentru fiecare vită cornută: lei 200 pentru fiecare porc și și lei 50 pentru fiecare berbec atribuiți cotei interne.

Această garanție se va restitui exportatorului dacă în termen de 30 zile dela data aprobării principale va dovedi prin certificate comunale în regulă, că a satisfăcut în întregime predarea cotei ordonate de minister. În caz contrariu această garanție este pierdută de exportator, și se va vărsa imediat tezaurului.

Pe de altă parte având în vedere necesitățile consumului intern de carne de porc s'a decis:

„Cota ce exportatori sunt obligați a da în consumul intern va fi de 100 procente (sută la sută) cu începere de astăzi, deci pentru fiecare porc admis la export se va da un porc consumului intern de aceeași calitate și greutate.

Se respectă drepturile câștigate pentru acei exportatori, cari au dat cota sau care sunt în termenul acordat de minister pentru predarea cotei.

Taxele pe cereale la Brăila.

Consiliul de miniștri a aprobat, că administrația comunală a orașului Brăila, să impue o taxă de 80 lei pe vagonul de cereale intrat sau eșit din Brăila și o altă taxă de 0,50 bani la sută de lei asupra cerealelor și mărfurilor importate sau exportate prin portul Brăila.

Vânzări și cumpărări de produse miniere.

D-l ministru al industriei comerțului a fost împuternicit de consiliul de miniștri, ca pe viitor să aprobe singur toate vânzările de produse miniere și metalurgice, precum și cumpărările de materiale necesare întreprinderilor miniere ale Statului, pe baza avizului dat de către comisiunea specială instituită în acest scop pe lângă direcțiunea generală a minelor.

E liber exportul de Coroane austriace, ungare și mărci poloneze.

Ministrul de finanțe face din nou cunoscut celor interesați, că sunt libere la export coroanele austriace și ungare precum și mărcile poloneze, fără autorizațiuni speciale.

Cererilor înaintate ministerului, pentru asemenea permise, nu li se vor da curs.

CRONICA SĂPTĂMĂNEI

Promoție. La universitatea din Roma a fost promovat în zilele acestea doctor în științele economice și financiare dl *Pompiliu Verzariu din Sibiu*. Felicitările noastre.

Expoziție de poame în Orăștie. Secțiunea economică a Asociațiunii a hotărât să pregătească pentru toamna asta în Octombrie o expoziție de poame la Orăștie, arătând marele folos al pomării și al felurilor fabricate din poame. Dnii profesori I. S. Ordean și Florian Sonea, din Geoagiu, au fost însărcinați cu pregătirea expoziției.

Napoca. Sub acest nume s'a înființat în Cluj o Cooperativă de aprovizionare și consum pentru membrii săi. Președinte al Cooperativei a fost ales de Cornel Săvuleanu, vicepreședinte dl Dr. Cornel Vilt, revizor școlar, membri: dl Inginer Aurel Pascu dl profesor Dr. Lacea, Dr. Dominic Stanca, și alții.

Urcarea tarifului Căilor ferate ungare. Începând dela 17 August se va ridica tariful pe căile ferate ungare cu 100 la sută pentru călători și 200 la sută pentru mărfuri.

Reforma învățământului comercial. Comisiunea specială pentru reforma învățământului comercial a înaintat ministerului raportul său. Prin acest raport se propune, ca să se dea posibilitate absolvenților școlilor elementare de comerț să treacă la cursul superior prin școlile complementare serale și anume absolvenții acestor școlile complementare cu media cel puțin 7 pot intra în anul al III-lea la cursul superior. În cursul superior în primii doi ani se va face după amiazi seminar de limbi străine, iar în ultimii

doi ani practică. În ceea ce privește academia de comerț se propune o mai largă specializare prin reducerea cursurilor obligatorii și transformarea anului I într'un an preparatoriu pentru bacalaureați. Acest raport urmează din nou discutat în ședința plenară a comisiunii și apoi se va face raportul definitiv.

Comerțul cu nuci a fost o afacere foarte bună anul trecut. În anul curent unele bănci se pregătesc din nou pentru acest comerț cu străinătatea. Piedecă este întru câțiva vama cea mare de export, care a fost urcată la 30 mii lei vagonul. Prețul nucilor se va fixa, după căutarea și calitatea lor, cum și cât de multe sau puține vor fi. Bine înțeles, fiind vorba de marfă pentru export, scăderea valurilor străine, ca și urcarea acestor valuri, încă hotărăsc prețul, ce se poate da pe loc.

Recolta de grâu a Ungariei. Recolta de grâu a Ungariei este evaluată la 12 milioane 110.000 chintale metrice; secara 5 milioane 2689 chintale; orz 4 mil. 325.696; ovăz 3 milioane 235.851. Se erșul grăului de iarnă este terminat. Din punctul de vedere calitativ, recolta este satisfăcătoare, dar din punctul de vedere cantitativ, ea lasă de dorit.

Lucrătorii fără lucru în Cehoslovacia. Ministerul Muncii Cehoslovac comunică după o statistică făcută că în Cehoslovacia numărul lucrătorilor fără lucru s'a micșorat rămărând numai 30.000 din care: 22.100 bărbați și 8.200 femei.

Extracția cărbunilor în Cehoslovacia a scăzut cu mai mult de 30 la sută față de 1921.

Comandă rusească în Cehoslovacia. Delegația comercială rusă a comandat în Praga Cehoslovacia mașini agricole și manufactură, pentru suma de 30.000.000 coroane cehoslovace. Plata acestei sume se va face pe cale de compensații.

Bani noi metalici în Germania. Moneta metalică de 3 și 5 mărci va fi emisă în Germania cu începere de la 11 August. Piesele vor fi din aluminium și 1 la sută cupru.

Concurs.

La Banca Centrală pentru industrie și comerț s. a. în Cluj află aplicare

2 contabili și o dactilografă.

Beneficiile conform cu normele de salarizare.

„ARDEALUL”

Institut de arte grafice, s. a.

CLUJ, Strada Memorandului No. 22

poate livra institutelor de credit toate

rechisitele de birou

registrele și tipăriturile necesare.

Mișcarea cerealelor

Constanța, 12 August

Orz cu 240—300 Lei suta de kgr.; Porumb cu 335 Lei suta de kgr.

In obor sa vândut: Orzul cu 260—285 Lei suta de kgr.; ovăsul cu 270—285 Lei suta de kgr.; ra-

pița sămănată cu 415—450 Lei suta de kgr, și ra-
pița sălbatică cu 240—330 Lei suta de kgr.

Brăila, 12 August

Orzul sos't in obor s'a vândut cu 300—320 Lei suta ge kgr, iar ovăsul cu 320—330 suta de kgr.

Târgul de efecte.

Cotări oficiale la Bursa din București și târgul liber.

o/o	D.vid.	Luna August							
		9	10	11	12	13	14	15	
Efecte:									
50%	Imprumut Național 1916	—	82 ¹ / ₂	82 ¹ / ₂	82 ¹ / ₂	Bursa închisă	82 ¹ / ₂	80 ¹ / ₂	—
50%	Impr. Unirii 1919	—	81—	81—	81—		81—	80 ¹ / ₂	—
50%	Impr. Refacerii	—	85—	85—	85—		85—	83 ¹ / ₂	—
Bănci:									
500	Bca. Națională	320	11.500	11.500	11.500	Bursa închisă	12.000	12.000	—
500	„ Marmorosch B. & Co	100	990	980	980		960	940	—
500	„ Românească la purt.	50	950	950	950		940	910	—
500	„ Generală a Țării Rom	160%	530	530	520		520	520	—
100	„ Alb na, Sibiu	—	—	—	—		—	—	—
500	„ Țărănească	65	230	230	230		230	250	—
Intreprinderi:									
500	Reșița	200%	2370	2400	2330	Bursa închisă	2500	2450	—
500	I. R. D. Petrol	—	2000	2000	2060		2080	2010	—
1000	Intrepr. Forestiere Rom. Cluj	—	1600	1600	1500		1600	1600	—

Schimbul de Bani.

	Paritatea în Lei înainte de războiu	D.vid.	Luna August						
			9	10	11	12	14	15	16
Cursul la București									
100	Franci francezi	L. 100	905—	960	1050—	Bursa închisă	1300—	1280—	—
100	„ elvețieni	„ 100	—	—	—		—	—	—
100	Koroane cehoslovace	„ 105	275—	300	310		350—	360—	—
100	„ ungare	„ 105	—	—	9—		—	—	—
100	„ austriece	„ 105	0.26	0.24	0.28		0.35	—	—
100	Mărci	„ 125	16—	15—	16—		24—	21—	—
1	Liră St.	„ 25	485	542	620—		620—	615—	—
100	„ Ital.	„ 100	500	563	—		—	680—	—
100	Dinari	„ 100	—	165	—		—	—	—
100	Drahme	„ 100	—	—	—		—	—	—
100	Leva	„ 100	—	70—	73—	—	—	90—	
1	Dolar	„ 5	—	115	130—	—	—	140—	
Paris									
100	Lei	Fr. 100	10.70	10.90	10.40	Bursa închisă	12.70	—	—
1	Dolar	„ 5	12.41	12.53	12.37		—	—	—
1	Liră St.	„ 25	53.34	55.80	55.17		—	—	—
100	Liră Ital.	„ 100	56.10	56.70	56.50		64.70	—	—
100	Mărci	„ 125	1.57	1.47	1.42		1.89	—	—
100	Kor. cehoslov.	„ 105	30.75	31.50	31.26		35.90	—	—
100	Kor. ung.	„ 105	—	—	—		—	—	—
100	Kor. austr.	„ 105	0.03	—	0.02		—	—	—
100	Fr. elv.	„ 100	236—	238.50	215.75		270—	—	—